

UNICEF-KÄVELY

2019–2020

- Utta tänä vuonna 2
- Järjestämisohjeet 3
- Usein kysytyt kysymykset 5
- Aamunavaus 6
- Tehtäviä oppitunneille 7

© UNICEF/MIJBT

Opettajan opas **yläkoulut
ja keskiaste**

unicef The UNICEF logo, which is a stylized globe with a mother and child inside, surrounded by the word 'unicef' in lowercase letters.

Tervetuloa käyttämään opettajan opasta!

Tapahtuman järjestämisohjeiden lisäksi löydät tästä oppaasta opetusmateriaalia. Oppituntitehtävien avulla käsittelet lapsen oikeuksia ja kestävän kehityksen tavoitteita, jotka linkittyvät erottamattomasti toisiinsa. Aamunavaus sekä tehtävät tukevat muuta opetustasi ja voit hyödyntää niitä suoraan eri oppiaineissa. Samalla edistät OPSin useiden laaja-alaisten osaamistavoitteiden sekä monien oppiainekohtaisten tavoitteiden ja sisältöjen toteutumista.

UNICEFin työ, kuten myös UNICEF-kävelyn tarkoitus, perustuvat YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Marraskuussa 2019 sopimuksen hyväksymisestä on kulunut tasan 30 vuotta. Oppaan tehtävien avulla muistutat oppilaita siitä, että lapsen oikeudet koskevat jokaista lasta.

Tänä lukuvuonna myös ikisuositettu UNICEF-kävely täyttää pyöreät 20 vuotta. Suuri kiitos teille kaikille opettajille, jotka UNICEF-kävelyn kautta sekä monilla muilla tavoin väsymättä edistätte lapsen oikeuksia työssänne <3

Keräyskohteena lapsen oikeudet Malawissa

Oppiminen on jokaisen lapsen oikeus. Laadukas koulutus jokaiselle on yksi maapallomme kestävän kehityksen tavoitteista. Eteläisessä Afrikassa sijaitseva Malawi on yksi maailman köyhimmistä maista ja iso osa kouluikäisistä lapsista jää vaille hyvää opetusta ja tärkeitä perustaitoja. Tapahtumanne kautta kerättävät lahjoitukset ovat äärettömän tärkeitä. Kerätyillä varoilla Malawissa UNICEF esimerkiksi kehittää opettajainkoulutusta ja huolehtii, että jokaisella on koulussa tarvittavat oppikirjat.

Jokainen osallistuva koulu saa maksutta käyttöönsä aiheeseen sopivat materiaalit aina oppilaan omasta UNICEF-kävelypassista ja uusituista tarroista monipuoliseen videovalikoimaan ja niihin liittyviin oppituntitehtäviin.

Sponsorointi verkossa entistäkin helpompaa

Tapahtuman varojen kerääminen verkkomaksuina on kätevä tapa ohjata rahat maailman lasten hyväksi ja tätä nykyä enemmistö kouluista kerää varat sähköisesti. Juhlavuoden uutuuksena sponsorit pääsevät tekemään lahjoituksen nyt halutessaan myös Mobile Paylla! Maksuvaihtoehdot löytyvät kätevästi verkkosivuiltamme sponsorin mennessä lahjoittamaan valitseman koulun UNICEF-kävelytapahtumaan.

Nykyään yhä harvempi pankki ottaa vastaan käteistilityksiä laskettavakseen konttoriin. Jos harkitsette varojen keräämistä käteisenä, varmistakaa suoraan lähialueenne pankista, että se ottaa vastaan käteistä. Tapahtuman materiaalipaketin mukana tulevat turvapussit seteli- ja kolikkorahalle helpottavat asiointia pankissa.

UNICEF-kävely juhlii kestävän kehityksen hengessä: kampanjavideot ainoastaan verkossa ja sponsorkuoret enää pyydettyinä

UNICEF haluaa huomioida sekä koulujen tarpeet että kestävän kehityksen kaikissa toimissaan. Saamamme

palautteen mukaan enemmistö kouluista katsoo nykyään UNICEF-kävelyn kampanjavideot joko koulun sähköisestä materiaalipankista tai UNICEFin YouTube-kanavalta. Tästä ilahtuneina siirrymme uudelle UNICEF-kävelyvuosikymmenelle jättäen fyysiset DVD-levyt pois tapahtuman materiaalipaketista.

Enemmistön kouluista kerätessä varat verkkomaksuina lähetämme lisäksi sponsorkuoret koululle ainoastaan, mikäli koulu ilmoittautuessaan näin on toivonut.

Koulujen UNICEF-tapahtumien kampanjamateriaalit tuotetaan joka vuosi ympäristöystävällisesti ja suurin osa tuotteista voidaan kierrättää paperinkeräykseen. Varmista tuotteiden kierrätys oman kuntasi ja koulusi ohjeista.

Materiaalipankki nyt entistä monipuolisempi – jaa linkki kollegoille

Ilmoitettuaan koulunsa UNICEF-kävelyn yhteysopettaja saa sähköpostiinsa linkin koulun omaan sähköiseen materiaalipankkiin. Materiaalipankista löydätte esimerkiksi tämän oppaan sähköisen version, kaikki oppituntitehtävien videot sekä valmista tapahtumainfoa välitettäväksi koteihin. Uutuutena löydätte vanhempien infokirjeen nyt myös arabiaksi, venäjäksi ja somaliksi.

Näin pääset materiaalipankkiin:

- Käytä suoraa linkkiä, jonka UNICEF-kävelyn järjestänyt yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa. TAI
- Mene UNICEF-kävelyn nettisivuille osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kavely, ja valitse "Koulusi materiaalipankki". Löydät materiaalipankin syötämällä sivulle koulusi postitoimipaikan ja nimen.

Juhlavuosi – enemmän palkintoja kouluille!

Lukuvuonna 2019–2020 palkitsemme jo perinteeksi muodostuneessa Kävelymestarikisassa kaksi voittajaa. Lisäksi UNICEFin raati palkitsee kekseliäimmän tapahtumatoteutuksen! Kisojen palkintoina on Timo Parvelan Maukka ja Väykkä -tarinakonsertit. 30-vuotistaiteilijajuhlavuottaan viettävä lastenkirjailija Parvela on vuoden 2016 UNICEFin Lapsen oikeuksien vaikuttaja -tunnustuksen haltija ja lukutaidon puolestapuhuja. Voitte valita palkinnoksi myös UNICEFin Hyvän tahdon lähettilään vierailun.

Ilmoita koulusi joko syksyn Kävelymestarikisaan viimeistään 15.11.2019 tai kevään kisaan viimeistään 1.6.2020. Kekseliäin tapahtumatoteutus palkitaan koko lukuvuoden aikana osallistuneiden, viimeistään 1.6. kisaan ilmoittautuneiden joukosta. Yhteysopettaja saa ilmoittautumislomakkeen sähköpostiinsa tapahtumapäivänä. Voit lukea lisää ja osallistua kilpailuihin myös osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kavely. Vierailut toteutetaan talvella sekä seuraavan lukuvuoden alussa.

Juhlavuonna palkitaan lisäksi UNICEF-kävelyn historian aktiivisimpia suomalaiskouluja.

NÄIN JÄRJESTÄT UNICEF-KÄVELYN

Innosta oppilaat mukaan – videot ja tämän oppaan tehtävät auttavat.

Kerro kävelystä koteihin valmiilla viestipohjilla.

Pitäkää hauskaa!

NOIN VIIKKO ENNEN TAPAHTUMAA

- 1. Järjestä koulun yhteinen tiedotustilaisuus,** jossa kerrotaan UNICEF-kävelystä. Katsokaa ”Näin hankit sponsoreita 2019-2020” -video koulunne sähköisestä materiaalipankista tai UNICEF-kävelyn nettisivuilta. Siitä oppilaat saavat lisätietoa tapahtumasta ja selkeät ohjeet sponsoreiden hankintaan.
- 2. Kerro luokissa oppilaille tarkemmin, miten toimite omassa koulussa.** Jos käytätte sponsorikuoria, jaa kuoret oppilaille. Kerro oppilaille, keräättekö varat verkkomaksuina ja/vai käteisenä sekä sponsorikuorten palautuspäivä. Hankkimansa sponsorit ja näiden lupaamat summat oppilaat voivat kirjoittaa muistiin joko sponsorikuoreen, omalle muistilapulle tai esimerkiksi puhelimeen. On hyvä antaa vähintään viikko aikaa sponsoreiden hankintaan.
Sponsoreina voivat toimia esimerkiksi sukulaiset, naapurit, kummit tai yritykset. Kuoret voidaan säilyttää kotona, kunnes kävely on suoritettu. Oppilas voi osallistua tapahtumaan myös ilman sponsoria. On tärkeää, että kannustatte oppilaita innokkaaseen osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen sponsoreiden vertailun sijaan.
Huom! Jos olette aikeissa kerätä varat käteisenä, varmistakaa ensin alueenne pankista, että pankki ottaa vastaan käteistilityksiä. Katso myös ”Usein kysytyt kysymykset” s. 5.
- 3. Pitäkää aiheeseen liittyviä oppitunteja kävelyä edeltävällä viikolla.** OPSiin sopivia tehtäviä eri oppiaineisiin löytyy tästä oppaasta. Oppaan sähköinen versio sekä kaikki videot löytyvät koulunne sähköisestä materiaalipankista. Näin pääset materiaalipankkiin:
  - Käytä suoraa linkkiä, jonka UNICEF-kävelyn järjestänyt yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa. Jaa linkki kollegoillesi!
  - Mene UNICEF-kävelyn nettisivuille osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kavely, ja valitse ”Koulusi materiaalipankki”.

4. Tiedota koteja UNICEF-kävelystä.

 Lähetä Wilma-viesti. Valmis viestipohja löytyy yhteyshenkilönne noin kaksi viikkoa ennen tapahtumaa saamasta sähköpostista. Muista lisätä viestiin tiedot juuri teidän koulunne tapahtumapäivän kulusta. Viesti sisältää sponsoreille suoran lahjoituslinkin juuri teidän koulunne UNICEF-kävellyyn.

 Jaa oppilaille infokirje. Tulostakaa valmis kirje koteihin koulunne sähköisestä materiaalipankista. Voit valita useista kielivaihtoehdoista juuri omalle luokalle sopivat kieliversiot. Jaa koteihin myös ohje verkkomaksujen tekemisestä. Molemmat löytyvät koulunne linkin kautta, jonka yhteysopettaja on saanut sähköpostiinsa.

5. Jaa tapahtumaan vastuutehtäviä oppilaille. Pyydä mukaan toimitsijoiksi ja kannustamaan myös kotijoukot, vanhempainyhdistys ja UNICEFin vapaaehtoiset, yhteystiedot: www.unicef.fi/vapaaehtoiset/vapaaehtoisryhmat-ympari-suomea/.

6. Pyydä paikallismediaa paikalle tekemään juttu koulunne UNICEF-kävelytapahtumasta. Voit hyödyntää median yhteydenotossa valmista tiedotetta, jonka löydät koulunne sähköisestä materiaalipankista. Tehkää juttuja oppilaiden kanssa myös koulunne omiin somekanaviin tai koulun lehteen. ➔

© UNICEF/Hämäläinen

... NÄIN JÄRJESTÄT UNICEF-KÄVELYN

TAPAHTUMAPÄIVÄNÄ

- 1. Pidä aamunavaus.** Valmis teksti aamunavaukseen löytyy tämän toimintaoppaan sivulta 6.
- 2. Järjestä koulun yhteinen tilaisuus,** jossa katsotaan viime lukuvuonna suuren suosion saavuttanut "Hawa muuttaa maailmaa" -video koulunne sähköisestä materiaalipankista tai UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/>. Voitte katsoa videon myös luokissa!
- 3. Viitoittakaa** kävelyreitti UNICEF-kävely -viitoilla.
- 4. Päätäkää tarrojen jakamispaikat** ja jakakaa tarrat tarranjakajille. Tarran saa yhdestä kierroksesta (esim. puoli kilometriä) / suorituksesta. Muista myös juomapisteet.
- 5. Jaa kävelypassit oppilaille** tapahtumapaikalla.
- 6. Pidä alkulämmittely ja kerro tapahtuman aloitusaika ja lopetusaika,** esimerkiksi lähtö klo 10 ja lopetus klo 12. Lähetä oppilaat matkaan!
- 7. Nauti kivasta tapahtumasta yhdessä oppilaiden ja kollegojen kanssa** <3
- 8. Kirjaa UNICEF-kävelyn päätyttyä oppilaiden keräämien tarrojen määrä** ylös Kävelymestarikisaa varten. Yhteysopettaja saa lukuvuoden kisojen ilmoittautumislomakkeen sähköpostiinsa tapahtumapäivänä.
- 9. Muistuta oppilaita passiin kerättyjen tarrojen näyttämisestä sponsoreille.**
- 10. Muistuta koteja sponsoroinnista Wilma-viestillä.** Kätevimmin tämä onnistuu käyttämällä valmista viestipohjaa. Pohja löytyy yhteysopettajan tapahtumapäivänä saamasta sähköpostiviestistä. Viestissä on sponsoreille suora lahjoituslinkki juuri teidän koulunne UNICEF-kävelyyh. Voitte muokata viestin koulunne tarkoitukseen sopivaksi.

TAPAHTUMAN JÄLKEEN

- 1. Oppilaat näyttävät sponsoreille passiin keräämässä tarrat.** Sponsorit kertoo lupaamansa lahjoitussumman tarrojen määrällä ja tekee kokonaislahjoituksen joko sponsorikuoreen tai verkkomaksulla. Sponsorit eivät tarvitse koulun viitenumeroa tai UNICEFin tilinumeroa. **Koulun oma lahjoituslinkki löytyy tapahtumapäivänä** lähettämästämme viestistä yhteysopettajalle. Sponsorioimaan pääsee myös UNICEF-kävelyn etusivun kautta www.unicef.fi/unicef-kavely.
- 2. Mikäli käytitte sponsorikuoria, kerätkää sponsorikuoret oppilailta sopimaanne päivään mennessä.** Kävelypassin jokainen saa pitää muistona itsellään.
- 3. Jos keräätte varat käteisenä, järjestä käteisten tilitys UNICEFille.** Kerätkää sponsorikuoret, tyhjentäkää ne ja tilittäkää rahat pankkiin. Tilityslomake ohjeineen ja viitteineen löytyy ilmoittautumisvahvistuksessanne olevasta linkistä. Tilityspussit löydätte koulunne materiaalipaketista. **Huom! Olkaa yhteydessä paikalliseen pankkiinne etukäteen,** jotta löydätte varmasti konttorin, joka ottaa käteistä vastaan. Ohjeita voi tiedustella tarvittaessa asiakaspalvelustamme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi.
- 4. Saatte UNICEFiltä sähköpostitse tiedon koulun tuloksesta noin kahden kuukauden kuluttua tapahtumapäivästä.** Tieto saapuu ilmoittautumisen hoitaneen henkilön sähköpostiin. Jaa viesti kollegoillesi.
- 5. UNICEF lähettää koululle lukukauden lopussa julisteet,** joissa kerrotaan tarkemmin, miten kävelijöiden lahjoituksilla on edistetty lapsen oikeuksien toteutumista kohdemaassa. **Lue julisteen tekstit aamunavauksena** luokassa tai koulun yhteisessä juhlassa tai tilaisuudessa ennen niiden kiinnittämistä kouluun näkyvälle paikalle.
★ Sijoita julisteet ruokajonon jonotuspaikalle, jolloin kaikki oppilaat pääsevät luontevasti vuorollaan lukemaan kiitoksen ja saavutetut tulokset.
- 6. Ilmoita koulunne juhluvuoden kisoihin.** Lukuvuonna 2019—2020 palkitsemme sekä eniten tarroja oppilasta kohden keränneet koulut että kekseliäimmän tapahtumatoteutuksen. Voittajat saavat palkinnoksi kouluilleen Timo Parvelan Maukka ja Väykkä -tarinakonsertin. Ilmoittaudu joko syksyn kisaan viimeistään 15.11.2019 tai kevään kisaan viimeistään 1.6.2020. Ilmoita koulunne oppilaiden yhteenlasketut tarrat ja/tai kerro tapahtumanne hauska toteutustavasta osoitteessa www.unicef.fi/unicef-kavely tai tapahtumapäivän viestissä olevan linkin kautta.

USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET

Jos paikkakuntamme pankit eivät ota vastaan käteistä rahaa, miten tilitän sponsoreilta tulleet rahat?

Varmistakaa ennen tapahtumaa omasta konttorista, ottaako pankki vastaan käteistä rahaa. Tarvittaessa kyseinen konttori voi neuvoa toisen konttorin, jossa käteistalletukset onnistuvat. Lisäohjeita asiakaspalvelutamme p. 09 584 501 tai information@unicef.fi.

Mikäli lähistöllänne ei ole pankkia, joka ottaa vastaan käteistä, ohjeistakaa sponsoreita tekemään lahjoitukset verkkomaksuina. Sponsorit eivät tarvitse erikseen tilinumeroa tai viitenumeroa tehdäkseen lahjoituksen verkossa.

Olemme huomanneet, että moni jättää verkkomaksut tekemättä kokonaan. Miten varmistan, että sponsorit osallistuvat?

Jotta sponsorointi olisi mahdollisimman helppoa, välittääkää koteihin suora lahjoituslinkki juuri teidän koulunne UNICEF-kävelyyn. Linkki löytyy yhteysopettajalle tapahtumapäivänä lähettämästämme sähköpostiviestistä. Voitte ohjeistaa myös oppilaita, että he voivat pyytää sponsoria näyttämään, miten lahjoitus tehdään verkossa – näin lahjoituksesta tulee kiva yhteinen asia myös sähköisesti tehtynä!

Oppilaamme haluavat tietää lisää siitä, mihin heidän keräämänsä rahat menevät. Voisiko joku teiltä tulla kertomaan tästä tarkemmin?

Kyllä! Tarjoamme kouluille maksuttomia kouluvierailuja. Voitte tilata koululenne ammattitaitoisen kouluvierailijamme pitämään oppilaille esittelyn keräyskohteesta ja lapsen oikeuksista. Sopikaa vierailu hyvissä ajoin ottamalla yhteyttä asiakaspalveluumme numeroon 09 584 501 tai osoitteeseen information@unicef.fi. Varmimmin saatte vierailun toivomallenne ajankohdalle ottamalla yhteyttä lukukauden alussa.

Saammeko tietää, paljonko juuri meidän koulumme keräsi UNICEF-kävelyllä Malawin lasten koulukäynnin hyväksi?

Kyllä! Koulunne yhteyshenkilö saa UNICEFiltä sähköpostitse tiedon koulun tuloksesta noin kahden kuukauden kuluttua tapahtumapäivästä.

Montako sponsoria oppilaalla tulee olla?

Ylä- tai alarajaa sponsoriin lukumäärälle ei ole. Sponsoreina voivat toimia esim. sukulaiset, naapurit, kummit tai yritykset. Oppilas voi osallistua tapahtumaan toki myös ilman sponsoria.

Voiko tapahtumapäivän tarvittaessa siirtää toiseen ajankohtaan?

Voitte hyvin siirtää UNICEF-kävelyn toiselle päivälle oman harkintanne mukaan. Mikäli joudutte siirtämään tapahtuman seuraavaan lukukauteen, ilmoittakaa tästä asiakaspalveluumme numeroon 09 584 501 tai osoitteeseen information@unicef.fi. Näin varmistamme, että koulunne ilmoittautuminen pysyy voimassa ja lahjoittaminen onnistuu edelleen.

Voiko tapahtuman toteuttaa jollain muulla tavoin kuin kävelemällä?

Ehdottomasti! Kouluissa on toteutettu UNICEF-kävelyä menestyksekkäästi esimerkiksi lukutempauksena, uintina, hiihtona, mäenlaskuna ja harrasteratana, jossa jokaisesta suorituksesta saa tarran. Lisävinkkejä tapahtuman järjestämiseen saatte koulunne sähköisestä materiaalipankista löytyvästä vinkkiarkista.

Oppilaiden vanhemmat kyselevät toisinaan, mistä UNICEF-kävelyssä on tarkemmin ottaen kyse. Kuinka voisimme informoida heitä?

Yhteysopettaja saa sähköpostiinsa valmiita Wilma-viestejä, joilla tapahtumasta on kätevää kertoa koteihin. Kannustamme myös kutsumaan vanhemmat ja vanhempainyhdistyksen mukaan UNICEF-kävely-päivään auttamaan esimerkiksi juomapisteillä ja tarrojen jaossa.

AAMUNAVAUS

Puun alta luokkaan opiskelemaan

12-vuotias malawilaistytty **Chimwemwe Phiri** rakastaa lukemista. Se on kuitenkin hankalaa, sillä lähimpään kirjastoon on kahden tunnin kävelymatka. Hänen koulussaan ei ole kirjastoa, eikä myöskään tarpeeksi luokkahuoneita. Siksi monet lapset joutuvat opiskelemaan ulkona, puun alla istuen.

Nankhalin alakoulu, jossa Chimwemwe opiskelee, sijaitsee itäisessä Malawissa, Afrikassa. Koulussa on yli 1 700 oppilasta, mutta vain viisi luokkahuonetta.

Puun alla opiskelu voi kuulostaa hauskalta, mutta toisuus on usein toisenlainen.

Kuivalla kaudella sää on itäisessä Malawissa tukalan kuuma ja tuulinen. Niin oppilaiden kuin opettajienkin on hankala keskittyä ulkona, kun tuuli puhaltaa tomua silmiin. Muina vuodenaikoina kylmät aamut tai sade tekevät oppimisesta vaikeaa.

Myös Chimwemwe opiskeli ensimmäiset kouluvuotensa istuen maassa puun alla.

- Sadekaudella kirjamme kastuivat ja meidän käskettiin mennä kotiin.

Sadekaudella tunnit jäivät usein pitämättä. Se tarkoittaa, että oppilaat eivät ehdi opiskella asioita, jotka heidän kuuluisi oppia.

Nyt UNICEF on kuitenkin puuttunut peliin ja oppilaiden opiskeluolot parantuvat.

UNICEF rakentaa kouluun kuusi uutta luokkahuonetta, kirjaston ja vessoja. UNICEF myös tarjoaa puunsienien istutettavaksi koulun alueelle, jotta koulusta tulisi vihreämpi ja viihtyisämpi.

Oppilaat pääsevät kertomaan oman näkemyksensä siitä, miten uudet rakennukset pitäisi toteuttaa, esimerkiksi, mikä olisi paras paikka uusille vessoille.

- Olen iloinen, että UNICEF rakentaa luokkahuoneita kouluun. Se tarkoittaa, että joka ikinen oppilas pääsee opiskelemaan sisätiloihin, Chimwemwe iloitsee.

Pian hänen on myös helpompaa harrastaa lukemista, kun UNICEFin rakentama kirjasto valmistuu koululle.

Kylä, jossa Chimwemwe perheineen asuu, on hyvin köyhä. Myös Chimwemwen vanhemmilla on välillä vaikeuksia tarjota lapsille riittävästi ruokaa.

Chimwemwe kuitenkin kertoo, ettei hän koskaan jätä yhtään oppituntia väliin, vaikka joutuu välillä tulemaan kouluun nälkäisenä.

- Kun kasvan isoksi, minusta tulee sairaanhoitaja, hän kertoo tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Jokaisella lapsella on oikeus oppia ja käydä kunnollista koulua. UNICEF-kävelyyn osallistumalla keräämme rahaa Chimwemwen kotimaahan Malawiin. Kerättyjen varojen avulla UNICEF tekee töitä, jotta jokaisella malawilaisella lapsella olisi hyvät kouluolot ja opettajat.

Tänä lukuvuonna UNICEF-kävely täyttää 20 vuotta. Kiitos, että olet mukana toteuttamassa lapsen oikeuksia. Hyvää UNICEF-kävelyä!

Lapsen oikeudet koskevat jokaista lasta ja nuorta

TAVOITE	Tutustua lapsen oikeuksiin tai kerrata niitä sekä pohtia niiden merkitystä ja toteutumista omassa ja toisten lasten elämässä.
TARVIKKEET	"Lapsen oikeuksien sopimuksesta" -video
KESTO	30 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1-6 ja 16 (ks. s. 9).

OHJEET:

1. Katsokaa uusi "Lapsen oikeuksien sopimuksesta" -video (kesto 2:49 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/>.
2. Käykää yhdessä läpi, mikä on lapsen oikeuksien sopimus. Voit kertoa sopimuksesta seuraavien tietojen avulla:
  - Maailman päättäjät ovat Yhdistyneissä kansakunnissa, YK:ssa vuonna 1989 sopineet 54 oikeudesta, jotka kuuluvat maailman jokaiselle lapselle. Vuosi 2019 on lapsen oikeuksien sopimuksen 30-vuotisjuhlavuosi.
  - Kaikki oikeudet ovat perustavanlaatuisen tärkeitä ja välttämättömiä ja keskenään yhtä arvokkaita. Niitä ei voi ottaa keneltäkään pois.
  - Kaikki maailman maat, Yhdysvaltoja lukuun ottamatta, ovat sitoutuneet siihen, että valtio huolehtii lainsäädännön kautta, että oikeudet toteutuvat. Esimerkiksi Suomessa lakiin on kirjattu, että jokaisen lapsen on käytävä koulua eikä lasta saa satuttaa.
  - Oikeuksien toteutumisesta huolehtiminen on ensisijaisesti valtion vastuulla ja aikuisten tehtävänä. Myös lapset voivat vaikuttaa oikeuksien toteutumiseen. Esimerkiksi jokainen voi vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, että luokkakaverilla on turvallista ja hyvä olla koulussa ja oppia. (Oppilailta voi kysyä, miten.)
3. Pyydä oppilaita valitsemaan pareittain tai pienryhmissä yksi oikeus, mikä videolta jäi erityisesti mieleen. Miten kyseinen oikeus toteutuu oppilaiden mielestä Suomessa ja miten he arvelevat tämän toteutuvan muualla maailmassa? Käykää yhdessä läpi parien/ryhmien pohdintoja.
4. Pyydä seuraavaksi pareja/ryhmiä kirjaamaan ylös, mitkä lapsen oikeuksista toteutuvat omassa kouluympäristössä ja minkä suhteen epäkohtia. Mitä jokainen oppilas voi tehdä sen eteen, että oikeudet toteutuisivat?
5. Kerro oppilaille, että valitettavasti, huolimatta lainsäädännöstä, oikeudet eivät toteudu kaikkialla ja kaikkien lasten kohdalla. Oikeuksista on tärkeää keskustella, jotta aikuiset, lapset ja nuoret tuntevat lapsen oikeudet ja osaavat edistää ja vaatia niiden toteutumista.

Päätösten avulla kohti kestäväää kehitystä

TAVOITE	Tutustua YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, tarkastella niiden ajankohtaisuutta maailmassa sekä herätellä ajatuksia ja kiinnostusta globaalin muutoksen tarpeesta ja mahdollisuuksista.
TARVIKKEET	Läppärit tai muut laitteet sähköistä tiedonhakua varten. "Maailman suurin oppitunti, osa 3" -video
KESTO	75 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, L5 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1–17 (ks. s. 9)

OHJEET:

- Noin 5 minuutin johdatteluna aiheeseen, tarkastelkaa yhdessä viereisen sivun kuvaa kestävän kehityksen tavoitteista ja lukekaa tavoitteet lyhyesti läpi.
- Katsokaa uusi video kestävän kehityksen tavoitteista: "Maailman suurin oppitunti, osa 3" (kesto 4:40 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/.
- Kerro oppilaille, että he muodostavat nyt uuden maailmanlaajuisen päätäntäelimen. Maailman tila on kriittinen; videossa mainitut kestävän kehityksen tavoitteet on saatava toteutumaan, jotta maapalloa voidaan suojella ilmastonmuutokselta ja jotta maailmasta saadaan turvallisempi ja oikeudenmukaisempi paikka kaikille ihmisille. Olette kokoontuneet tätä varten kokoukseen. Kokouksessa työskennellään pienryhmissä.
  - ★ Ei haittaa, vaikka ratkaisut eivät olisi realistisia maailmantalouden, nykyisten konfliktien ym. kannalta. Tärkeintä on herätellä kiinnostusta, keskustelua ja ajatuksia sekä harjoitella oman mielipiteen muodostamista.
- Ja oppilaat n. 4-5 hengen ryhmiin. Kerro, että valmistautuaksenne päätöksentekoon perehdytte ryhmässä kestävän kehityksen tavoitteisiin tarkemmin.
  - Ohjeista ryhmiä tutustumaan UNICEFin sivuilla kestävän kehityksen tavoitteisiin n. 20 minuutin ajan. Vastuita voidaan jakaa niin, että kukin ryhmän jäsen lukee pääkohdat 2-3 tavoitteesta ja kertoo lukemastaan lyhyesti muille ryhmässä.
<https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/kestavan-kehityksen-tavoitteet/>
- Kokous alkaa. Kertaa oppilaille, että he muodostavat nyt ryhmiä, jotka päättävät maailman tärkeistä asioista. Apukysymyksiä:
  - Mitä päätätte lasten koulunkäynnistä?
  - Mitä päätätte terveydenhuollosta?
  - Millaista päätöksiä teette, jotta kaikilla olisi samat oikeudet riippumatta siitä, onko nainen, mies vai sukupuolivähemmistöön kuuluva?
  - Miten ruokaa kasvatetaan ja tuotetaan?
  - Mitä päätätte ihmisten palkoista?
  - Onko syytä asettaa joitakin kaikkia maailman ihmisiä koskevia kieltoja?
- Ryhmät voivat myös keskittyä johonkin tiettyyn aihealueeseen.

- Päätä keskustelu ja kiitä kaikkia osallistumisesta. Kokoa lyhyessä yhteisessä keskustelussa muutamia ajatuksia siitä, millä tavoin edellinen kuvitteellinen päätöksentekotilaisuus liittyy todellisuuteen. Tehdäänkö oikeasti maailman valtioissa tai valtioiden yhteisiä päätöksiä, jotka vaikuttavat edellä käsiteltyihin asioihin? Tiedätkö esimerkiksi Suomessa historiallisesti tapahtuneita muutoksia, jotka ovat parantaneet maapallon ja ihmisten hyvinvointia?

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

TIESITKÖ?

Maailman maat ovat yhdessä sopineet YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Niiden tarkoituksena on vuoteen 2030 mennessä poistaa äärimmäinen köyhyys, edistää tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta sekä suojella maapalloa. Tavoitteilla pyritään yhdessä siihen, että sekä meillä kaikilla että seuraavilla sukupolvilla olisi hyvä elää ja olla joka puolella maapalloa. Kestävän kehityksen tavoitteet koskevat kaikkia maailman maita ja ihmisiä, myös Suomea ja täällä asuvia ihmisiä. Tavoitteiden keskeinen ajatus on, ettei kukaan saa jäädä kehityksestä jälkeen.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii yhteistyötä yhteiskunnan eri tahoilta. Niin valtiot, kunnat, yritykset että järjestöt vaikuttavat toiminnallaan tavoitteiden saavuttamiseen. Myös koulut ja yksittäiset ihmiset muuttavat maailmaa. UNICEF työskentelee sen hyväksi, että kestävän kehityksen tavoitteet toteutuvat jokaisen lapsen elämässä – erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lasten elämässä. Muuten tavoitteita ei yksinkertaisesti voida saavuttaa.

Mikäli kaipaatte lisätietoa kestävän kehityksen tavoitteista voitte tutustua tavoitteisiin perusteellisemmin Suomen UNICEFin sivuilla osoitteessa www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/kestavan-kehityksen-tavoitteet/.

Hawa muuttaa maailmaa

TAVOITE	Tutustua malawilaisen koulun oppilaskuntatoimintaan ja verrata sitä suomalaiseen kouluun sekä saada tietoa lapsiavioliitoista yhteiskunnallisena ongelmana kehittyvissä maissa.
TARVIKKEET	"Hawa muuttaa maailmaa" -video, laitteet sähköistä tiedonhakua varten.
KESTO	75 min.
OPS	AI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, L5 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävän kehityksen tavoitteisiin 1, 3, 4, 5, 10 ja 16 (ks. s. 9).

OHJEET:

- Katsokaa yhdessä "Hawa muuttaa maailmaa" -video (kesto n. 7 min.) koulunne sähköisestä materiaalipankista tai Suomen UNICEFin sivustolta www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/videot/.
- Keskustelkaa yhdessä seuraavista aiheista:
  - Millaista edistystä oppilaat ovat saaneet aikaan oppilaskunnan kautta Hawan koulussa?
  - Minkä asian oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa Hawa kertoi kehittyneen?
  - Miten tämä eroaa mielestäsi siitä, miten oppilaat voivat puhua opettajille omassa koulussasi? Tiedätkö, onko Suomessa ollut aina näin?
  - Millä tavalla Hawa ja muut oppilaat pystyvät vaikuttamaan toisten tuntemiensa nuorten elämään, etenkin jos joku on vaarassa joutua lapsiavioliittoon?
- Kerro, että kehittyvissä maissa noin joka kolmas tyttö joutuu naimisiin alle 18-vuotiaana. Lapsiavioliitto on rike lapsen oikeuksia vastaan, oli kyseessä sitten tyttö tai poika. Kerro lisäksi, että on tärkeää luoda lainsäädäntö, joka määrittelee avioliiton alaikärajan 18 vuoteen. Malawissa laki tuli voimaan 2017, mutta lain toteutusta on myös valvottava käytännössä.
  - Ohjeista oppilaat lukemaan lisätietoa aiheesta n. 10–15 min. ajan UNICEFin sivuilta osoitteesta <https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/suojelu/lapsiavioliitto/>.
  - Vaihtoehtoisesti, ohjeista oppilaat keskustelemaan siitä, millä tavalla lapsiavioliitot ovat vahingollisia ja ihmisoikeusrikkomus.
- Jaa oppilaat pienryhmiin ja jaa ryhmien kesken seuraavat aiheet. Aiheista tehdään muutaman minuutin pituiset näytelmät. Mahdollisuuksien mukaan jaa ryhmät niin, että jokaisesta aiheesta tulee ainakin yksi esitys.
  - Yksi Hawan kylän nuorista on joutumassa naimisiin itseään 20 vuotta vanhemman aikuisen kanssa. Nuoren huoltaja uskoo tämän olevan hyvä asia hänelle ja esittää tästä ajatuksia. Hawa ja oppilaskuntakaverit kertovat tärkeää faktaa siitä, miksi avioliittoa ei pidä missään nimessä järjestää.
  - Hawa ja hänen oppilaskuntakaverinsa puhuvat opettajalle siitä, että opettajien tulisi kuunnella oppilaita ja oppilailta pitäisi olla mahdollisuus kertoa heille tärkeistä asioista opettajille? Miten opettaja reagoi tilanteessa?
  - Oppilaskunnan jäsenet Hawan koulussa keskustelevat siitä, millaisia parannuksia koulussa olisi saatava aikaan, jotta kaikilla olisi hyvä olla ja oppia koulussa.
  - Suomalaisessa koulussa oppilaskunnan hallitus pitää kokoustaan.
- Katsokaa koko luokan kesken esitykset.
- Kokoa aihe seuraavalla tavalla:
  - Kysy oppilailta, mitä ajatuksia näytelmät herättivät.
  - Kysy, mitä eroa oman koulun oppilaskunnassa käsiteltävillä asioilla on Hawan kouluun. Mikä asia yllätti erityisesti?

TEHTÄVÄ 4

Missä vaatteesi on valmistettu?

TAVOITE	Ymmärtää globaalia talousjärjestelmää vaatteiden tuotantoketjujen kautta. Pohtia, miksi vaatteiden ja tavaroiden tuotanto painottuu joillekin alueille. Pohtia, miten halpatuotanto liittyy lapsen oikeuksiin.
TARVIKKEET	Maailmankartta näkyville esim. älytaululle.
KESTO	20 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, L5 ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestävä kehityksen tavoitteisiin 1-17 (ks. s. 9).

OHJEET:

1. Tarkastelkaa maailmankarttaa.
(Esim. www.amcharts.com/visited_countries/)
Kerratkaa yhdessä läpi eri maanosat.
2. Pyydä oppilaita katsomaan, missä jokin oma vaate tai tavara on valmistettu.
3. Merkitse / pyydä oppilaita merkitsemään maat maailmankartalle.
4. Tarkastelkaa karttaa. Keskittykö vaatteiden tuottaminen jonnekin päin maailmaa? Miksi? Kerro, että yritykset pyrkivät useimmiten valmistamaan tuotteensa halvalla, jotta voitto olisi suuri. Keskustelkaa oppilaiden ikätasolle sopivasti, miksi vaatteiden valmistaminen on halvempaa esimerkiksi Bangladeshissa kuin Suomessa.
  - Vaatteita on yleensä halvempi valmistaa maissa, joissa elintaso on alhaisempi ja lainsäädäntö ja lainvalvonta tehottomampaa tai ihmisoikeusnäkökulmasta huonompaa. Opettajalle tiedoksi ja keskustelun tueksi: työvoima ei ole järjestäytynyt kaikkialla eikä siten pysty vaatimaan, työehtojen sopiminen ei ole kaikkialla työntekijöille mahdollista tai sallittua, lainsäädäntö ei ole työntekijän kannalta yhtä hyvä kaikkialla, lainvalvonta ei ole yhtä tehokasta kaikkialla, työvoimasta on liikatarjontaa suuren väestönkasvun maissa.
  - ILO:n selvityksen (2017) mukaan 18 miljoonaa lasta työskentelee teollisuuden parissa, kaivoksilla ja tehtaissa. Lisäksi osa plantaaseilla työskentelevistä lapsista kerää puuvillaa, kahvia tai teetä.
  - Kerro myös, että tiedon lisääntymisen myötä yhä useampi yritys on aiempaa tarkempi alihankkijoidensa työolosuhteista, esimerkiksi siitä, millaiset työolosuhteet vaatemerkin vaatetehtaalla on.
5. PURKU:
  - Kertaa, että jokaisella lapsella on oikeus olla tekemättä työtä. Työtä tekevän lapsen muutaan ihmisoikeudet eivät toteudu. Lisäksi, jos lapsi tekee päivisin töitä, hän ei pääse kouluun eikä köyhyyden kierre katkea.
  - Kerro, että lasten työntekoa estetään ja siihen puututaan sekä lainsäädännöllä että lainvalvonnalla. Monet järjestöt, kuten UNICEF tekevät yhteistyötä yritysten kanssa, jotta lapsen oikeudet huomioitaisiin. Lisäksi kuluttajat – eli jokainen meistä – voi vaatia tietoa siitä, missä ja miten ostetut tuotteet, esimerkiksi vaatteet, valmistetaan.

- 12.6. vietetään kansainvälistä lapsityön vastaista päivää
- Voitte myös keskustella, mistä materiaalista vaatteet ovat valmistettu ja missä materiaalit tuotetaan. Lisätietoa saa esimerkiksi Eettisen kaupan puolesta ry:n Vaatteet -oppimateriaaleista: <https://eetti.fi/materiaalit/oppimateriaalit/vaatteet/>

LÄHDE: Lapsen oikeus!, osa 4, Suomen UNICEF 2018. Harjoitusta muokattu.

UNICEF-kävelyreitän visa

TAVOITE	Tutustua UNICEFin toimintaan ja kehityskysymyksiin.
TARVIKKEET	Muistiinpanovälineet. (Laitteet sähköistä tiedonhakua varten.)
KESTO	15 min.
OPS	AI, BI, GE, ET/US, HI, YH, TT Linkittyy OPSin laaja-alaisiin osaamiskokonaisuuksiin L1, L2, L3, L4, (L5) ja L7.
KESTÄVÄ KEHITYS	Liittyy kestäväen kehityksen tavoitteisiin 1-5, 10 ja 16 (ks. s. 9).

OHJEET:

Jos teette tehtävän UNICEF-kävelyreitillä, voitte esimerkiksi tulostaa kysymyksistä reitin varrelle rasteja. Luokassa voit näyttää kysymykset myös taululla ja voitte käyttää nettiä oikeiden vastausten etsimiseen.

Kysymykset

1. YK:n lapsen oikeuksien sopimus täyttää vuonna 2019...

a) 10 b) 20 c) 30 vuotta.

2. YK:n lastenjärjestö UNICEF perustettiin vuonna...

a) 1946 b) 1966 c) 1996.

3. Kestäväen kehityksen tavoitteet koskevat...

a) Afrikan maita b) Aasian maita c) kaikkia maailman maita.

4. Koulun ulkopuolella on maailman kouluikäisistä lapsista...

a) joka kahdeskymmenes b) joka kymmenes c) joka viides.

5. Vuonna 1980 noin 20 prosenttia maailman lapsista sai elintärkeät rokotteet. Vuonna 2016 rokotukset sai...

a) 45 % b) 66 % c) 86% kaikista maailman lapsista.

6. UNICEF-kävelyn keräyskohteena on Malawi. Malawissa äärimmäisessä köyhyydessä elää...

a) pieni määrä ihmisiä b) noin puolet ihmisistä c) noin 70 % ihmisistä

Vastaukset:

1c, 2a, 3c, 4c eli 262 miljoonaa 6-17-vuotiasta, 5c, 6c

© UNICEF/Hämäläinen